

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brasov, piața mare Nr. 22 — „Gazet'a"
Mercuria, Vinerea și Sâmbăta.

Prețurile abonamentului:
• unu an 12 franci, pe șase luni 8 franci, pe trei luni
5 franci. — Anunțurile se primesc pe șase luni 14 franci pe
an și 28 franci.

XLV.

Se prenumera:
postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmond 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 144

Decembre

1882

Brasov 10 Decembre.

Multe și pasionate declamări și atacuri ale lui „Pesti Napló“ și ale celorlalte organe ungherești, îndreptate în contra naționalităților maghiare, nu dovedesc numai relele intențiuni ale conducătorilor maghiari, ci sunt totodată o probă vedită a slăbiciunii lor.

Brasov a vrut să se facă și ea câtă boulu de mare și s'a totu inflatu până ce a crepatu. Fanaticii maghiarismului modernu s'au opintitu atât de tare în planurile lor de a crea unu statu mare de rassa, care se absorbă toate elementele eterogene, încâtă acum, vedindu piedecile nedelaturabile ce li se redica în cale, îi covârșiesce fatalulu presentiu alu catastrofei, ce trebuie să urmeze după ori-ce încercare cutezată, care nu are nici o șansa de reesire.

Decă înregistramu, numeru de numeru, în-sultele și atacurile foilor maghiare, o facem acest'a nu spre a intimidă pe ai noștri, ci spre ai admoniă că se veghieze și se facă gâtă de apărare, căci unu contrariu turbatu multe stricăciune mai pôte face până ce ajunge a fi stemperatu și imblânditu de forti'a majora a realității.

Cu câtă Donchisiotii maghiarismului striga mai multu în contra noastră, cu atâtă mai multu ne convingem, că încercările lor de a zdrobi puterea poporului romanu sunt și voru fi zadarnice. De aici furi'a celor delă „Pesti Napló“ chiar și în contra umbrelor romanesci. Nici unu Romanu nu mai este adă înainte lor omu de omenia, totu, fii ei îmbracati în haine țieranesci, s'eu în talarulu preotiescu, s'eu în gherocu, s'eu în uniformă, sunt conjurati în contra statului maghiaru, cum este elu construitu în creerii baronului Kaas. Decă Romanii își dau votulu, într'o adunare de comitatu, pentru unu funcționar de naționalitate romanu, după toate prescrierile legii, facu conjurațiune romanescă; Episcopii romani, cari îi sprijinescu, sunt agitatori, totu cei ce scriu romanesc sunt resvrătitori; școlile romanesci, în fine, sunt declarate de nesce institute, în cari se cresc numai agitatori, și asia mai departe până în infinitu.

Unu singuru pasu mai desparte pe fanaticii turbati delă „Pesti Naplo“ și delă celalalte diare maghiare de faimosulu decretu din timpul lu Kossuth, care cerea că totu Romanii se facă spendiurati.

Din norocire provedinti'a, care a avut de grijă că pomii se nu crească până n'ceriu a îngrijitu și de aceea că decretulu delă 1848 se nu mai pôte fi scos în a două editiune. Fanatismulu și egoismulu de rassa, devenindu delă 1867 unu principiu de statu, ne-a causatu multu reu ne-a rapitu drepturile politice, a pusu piedeci desvoltării noastre materiale și culturale, d'ér spre a face toate aceste a fost silitu a se îmbracă în hain'a constitutionalismului și a liberalismului mincinosu, căci n'a avut puterea de a ne atacă pe față. Totu ce s'a pututu face pe acest'a cale în contra noastră s'a facutu și, pre candu minciun'a începe a fi demascată înainte lunei, matadorii maghiarismului violentu se convingu totu mai multu, că, cu toate șfortiările lor, n'au pututu dobândi nici unu resultatu pozitivu și durabilu, ci au atârțiatu numai opiniunea publica din țier'a și din afara în contra-le și acum, candu uneltirile lor sunt deochiate, le lipsesce puterea de a continuă asupra pe față și a oferi Europei spectacululu unei persecutiuni naționale ne mai pomenite în acestu seculu.

Convictiunea despre propri'a lor impotentiă și despre acest'a situațiune ce s'au creat'o ei însisi prin a-N'itici'a lor intoleranta, ajungându la unu din de unde nu mai potu pasi nici înainte, inf. inderetu, face pe Ungurii delă

„Pesti Napló“ să se selbatici și agresivi față de țier'a. În acestu caz se s'védă visulu cu ochii, totu și adă mane a ne dá îndereptu, ceea ce ne-a rapitu pe nedreptulu, îi transpune într'o stare de dementia, vrednică de compatimitu.

Se nu ne miramu d'ér candu vedem, că, cu-o maniera de veritabilu căzacu, „Pesti Napló“ își v'ersă acum veninulu asupra școlilor noastre secundare și ar' voi că aceste se facă darimate și închise în 24 de ore. Ce v'au facutu aceste școle, de vati conjuratu în contra lor? Ati ajunsu că se ve temeti de tota umbr'a, mai multu chiaru decâtu se temeă absolutismulu nemțiescu, care a suferitu că acele școle se se infintiezeze? De ce ve mai laudati cu puterea v'ostă, decă ve e frica, că cinci gimnassii și o școlă reală romanescă voru resturna statulu ungherescu cu fundulu în susu?

Ori câtă de durer'osa ar' fi, din punctulu de vedere alu adeveratulu patrictu, atitudinea necalificabilă a celor delă „Pesti Napló“, cari, în acelasiu momentu, candu ne asigură că Mihálka Laczi a avut dreptate a sustiené, că în Ungari'a nu se pune nici o piedecă desvoltării limbei și a culturai noastre, agit'eză din resputeri în contra esistenței școlilor romane — noi unii ne bucuram de acest'a purtare, pentru că ea denota, precum nu s'ar' puté mai bine, slăbiciunea și confuziunea în care se afla contrariu neamulu nostru.

Știu cei delă „Pesti Napló“ foarte bine, că puterea celor ce voru se fericésca țier'a cu „cultura“ lor exclusivă este adă foarte marginită și că trebuie să bage bine de s'ema, că se nu p'erdă și ce mai au din ea; asemenea trebuie să șcie, că astadi nu numai că nu mai pôte fi vorb'a de închiderea școlilor romanesci, d'ér guvernulu trebuie să se g'andésca seriosu la momentulu apropiatu, candu va fi constrinsu să prevéda în budgetulu statului și infintierea de școli noue romanesci.

Puteti să șbierati, câtă veți voi, domnilor delă „Pesti Napló“, în contra Romanilor și a școlilor lor, ve sfatuim chiaru, că se nu-o slăbiti nicidecum, căci astfelu putem sperá, că în cele din urma veti face înca și pe orbi să védă și să cunósca adeveratele v'ostre intențiuni.

Câtă pentru noi, suntem tari și nestramutati în consciinti'a dreptulu nostru și în credinti'a, că în curendu elu va trebui să i'ésă înving'etoru, căci, credeti-ne — mai traiesce înca și Dumnedieulu Romanilor!

Cronic'a evenimentelor politice.

„Gazet'a de Vien'a“, în editiunea s'a de seara, făc'endu alusiune la comunicatiunile private, publicate de diare asupra mesurilor militare luate de Russia, declara, că, cu toate că proveninti'a acestor comunicatiuni le lasă a paré de necreditu, ele se i'ea în cercurile politice vieneze mai multu în seriosu de câtă merita. „Wiener Zeitung“ crede d'ér, că trebuie să se informá cu energia publiculu, că se nu primésca de câtă cu precauțiune ast-felu de noutati.

Diarele engleze discuta afacerea aliantiei austro-germane. „Times“ afla, că cu totă visit'a lui Giers, relatiunile d'ntre Germani'a și Russia nu sunt nicidecum multumit'ore. Doce curente ar' esiste în Russia, unulu de pace, alu cor'onei, și celalatu de rebelu, alu societăților secrete inimice Germaniei. Bismarck prin descoperirile privit'ore la aliantia a voit se sprijinésca partid'a pacii.

În diarulu seu „Gazet'a de Mosc'v'a“ scrie Katkov: Visit'a intimă a ministrulu lui Giers la Varzin a fost necesară mai alesu, pentru că Gorceakov crediuse de cuviintiă delă 1869 a rivalisá cu Bismarck, de a crea neantielegeri spre reulu seu propriu și a se feri de esplicările, pe care Bismarck, ce e dreptu, nu le evitá. Elu a lasatu pe Germani'a, singurulu aliatu în ultimulu resboiu, în nesiguranțiă asupra intențiilor Rusiei, făc'endu siși reu. Visit'a lui Giers a curățitu terenulu pentru o întielegere, întemeiată în istoria și care se pôte mantiné fara o convențiune de cinci ani prin mintea sanatósa și patriotismulu persónelor conduc'et'ore. În privinti'a raportulu dintre Russia și Vaticanu s'a creatu de asemenea numai unu terenu pentru unu modus vivendi; deocamdata nici nu e de doritu mai multu.

„Nordd. allg. Ztg.“ reproduce acestu articulu alu „Gazetei de Mosc'v'a“ asupra motivelor de rea întielegere între Germani'a și Russia și asupra mantinerii raporturilor istorice, care unescu cele doce imperii, care mantinere n'are trebuintiă nici de silintiă nici de convențiune. „Nordd. allg. Ztg.“ adauge, că trebuie să se atribui o înaltă importanțiă politică acestui articulu, de aceea ea cu bucuria l'u aduce la cunoscinti'a cititorilor sei.

„Nordd. allg. Ztg.“ respundendu diarulu „Golos“, dice că, în timpul congresulu din Berlinu, Germani'a a facutu se reusésca toate propozitiile prezentate de Russia, și că a facutu totu ce Russia i'a cerutu: atacurile îndreptate adă în contra politice, ce Germani'a a urmatu în timpul congresulu, sunt asié d'ér nedrepte.

Se telegraféza din Berlinu lui „Standard“, că principele de Bismarck a tramisulu la Vienă pe fiulu seu celu mare, comitele Herbert, spre a conferi cu comitele Kalnok y în privinti'a pregătirilor de apărare, ce ar' fi și sunt a se face în Galitia.

Este foarte interesantă ceea ce impartășiesce „Kölnische Ztg.“ cu privire la aliantia d'ntre Germani'a și Austro-Ungari'a. Aliantia acest'a, dice, s'a contractatu pentru o periodă determinată de 5 ani, ea va durá până la 15 Octobru 1884, d'ér se speră, că va fi prolongată. Este o aliantia defensivă asié, că, decă unulu din cele doce imperii va fi atacatu din doce parti deodată, celalaltu se facă obligatu a i'sari intru ajutoriu. Nu este eschisă înse nici intervențiunea aliatulu, candu unulu din state va fi atacatu numai d'intr'o parte; ci în acestu casu intervențiunea va depinde delă impregiurari.

Se șcie adă, adauge „K. Z.“, câtă de greu a fost a determiná pe imperatulu Wilhelm de a subscrie acestu tractatu. Principele Bismarck a mersu la Vien'a, unde negocierile s'au purtatu în presentia imperatulu Austriei, d'ér principele n'a pututu promite cu siguranțiă înainte, că va primi consentimentulu suveranulu seu. Se asigură, că principele Bismarck a tramisulu pe comitele Wernigerode la Baden-Baden, unde se află imperatulu Germaniei, spre a obținé consentimentulu seu, și în facare d' Bismarck scriea imperatulu alaturandu la fia-eare scris'ore câte unu micu memoriu. Imperatulu Wilhelm s'a decisu foarte cu greu a subsemna tractatulu de aliantia, căci, desi acest'a era numai defensivă, putea să se facă îndreptată și în contra Rusiei, și se șcie, că imperatulu Wilhelm privea relatiunile intime cu Russia și cu iubitululu seu Alesandru II. de bas'a politice sale. Subscriindu tractatulu imperatulu Wilhelm a pusu că condițiune că Petersburgulu se facă avisatu de acestu tractatu de pace. Tractatulu se pare că n'a fost comunicatu Rusiei — adauge „Köln. Ztg.“ — în ori și ce casu înse nu împiedecă că pu-

terile aliate se sustinea relatiunile cele mai amicale cu Russia, cum din norocire se intempla acuma, dovéda caletoria d-lui de Giers la Varzin, caletoria, care a fostu intreprinsa la dorinti'a imperatului rusescu. Este evidentu, incheia „Gazet'a de Coloni'a“, că aliantia a celoru duóe puteri, nu suferé, că si alte puteri se se alature la ea...

„Agentia Stefani anuntia, că Angli'a a adresatu puteriloru invitatiunile sale ca se i-a parte la conferenti'a, ce se va intruni la Londr'a in Ianuaru, pentru regularea cestiunei Dunarei. Puterile voru fi reprezentate prin ambasadorii loru.

D. Vulkovici, ministru alu afaceriloru straine alu Bulgariei, acum la Constantinopolu, e insarcinatu a obtiné dela Porta recunoscerea ordinului de cavaleru, creatu de principele Alexandru alu Bulgariei, precum si a obtiné pentru Alteti'a S'a o decoratiune turcesca.

Austro-Ungari'a si Russi'a.

Vorbindu despre scirile de resboiu cuprinse in diarele din Germani'a, precum si despre intentiunile Russiei, „P. Lloyd“ se exprime astfel: „Nu mai incupe indoiéla, că Russi'a voiesce a se resboi; déra este intrebarea: voiesce ea óre a cumu resboiulu, si sub ori si ce conditiune? Acei'a, cari inchidu ochii, că se nu véda adeverat'a situatiune, se multiamescu cu fras'a: că imperiulu rusescu este putredu in interiorulu seu. Dér' trebuie se bagamu bine de séma. Chiaru lasandu la o parte impregiurarea, că cu tóta acésta „putredine interna“ Russi'a si-a maritu puterea s'a armata intr'unu modu de spériatu, si si-a concentratu tóte functiunile organismului seu colosalu asupr'a unei agresioni in afara, cu privire la imperiulu moscovitu se póte aplicá mai bine decâtu la ori si care altu statu adeverulu experimentatu in atâtea casuri, că desperarea interna conduce la intreprinderi esterne. La Russi'a se póte aplicá mai bine, repetim, căci chiaru in propagand'a s'a revolutionara se vedu mai cum se cade principiile panslavistice.

Déca tocmái nihilismulu s'ar' mai puté infréná celu puçinu pentru câtava vreme, déca pasiunile nationale ar' fi indreptate spre impregiurările esterne, póte fi ori si cum de indoiu; siguru este, că totu ce nisuesce astadi in Russi'a dupa forme si scopuri noue ale vietiei de statu; totu ce este condusu de simtieménte opozitionale si de asié-numite visuri de libertate, s'ar' supune pentru câtava vreme de buna voia sistemului autocraticu-patriarchalu, déca acésta s'ar' identificá intru tóte cu ide'a nationala; cu ide'a, care in Russi'a nu este nimicu altceva, decâtu ide'a panrussismului, si in prim'a linia ide'a de lupta impotriv'a Austro-Ungariei. Cu câtu asié-déra progreséza miscarea revolutionara, cu atátu mai tare este impinsu guvernulu spre resboiu. Cu alte cuvinte: o Russia consolidata póte incepe resboiulu, cându va voi; Russi'a revoltata cauta se-lu incépa, si cându nu ar' voi.“

Dupa ce face acésta espunere, organulu pestanu pune urmatóarele intrebari: „Póte suferi Austro-Ungari'a, câtava vreme mai are arm'a in mana, că in totu momentulu se fia amenintata cu resboiu din partea vecinei sale? Putemu noi suferi, că Russi'a se 'si aléga momentulu oportunu pentru ofensiva? Putemu noi suferi, că propagand'a panslavista se incungiure monarchi'a nóstra cu unu bréu de focu, ale carui flacari se póta petrunde intr'unu ceasu nenorocosu in teritoriulu patriei nóstre? Putemu noi suferi, că Russi'a se se alieze in contr'a nóstra cu intréga revolutiunea internationala din Europ'a, că se faca prospecte de cucerire pe socotéla posessimiloru austro-ungare stateloru celoru mici din peninsul'a balcanica, că se 'si ié in servitiu nalucirile irredentei italiene si nepriceperea unoru barbati cu influentia din Itali'a, că se incerce a subminá aliantiele nóstre si a pune otrava in relatiunile nóstre cele mai intime, că in sférsitu se conspire pe façia cu elementele fara nici unu capetaiu din insasi monarchi'a nóstra? Se mai credemu óre, că ar' mai fi cu putintia se se pastreze pacea cu Russi'a, câtava vreme cete de Cazaci se ivescu péna mai aprópe de pasurile din Carpati? Si tóte aceste conspiratiuni se le suferim cu manile in sinu, siguri fiindu, că in sférsitu ciocnirea totu nu se va puté evita — numai

că lovirea, despre care e vorb'a, se va intempla intr'unu timpu si sub nesce impregiurari, sub cari Russi'a va avé siansele cele mai favorabile? Ne cugetamu cum se cade la urmarile, ce ar' puté se le aiba unu astfelu de conflictu si marturisim, că suntem tocmai révniitori de resboiu; dér' puté-vomú alege inca multa vreme dupa multa vointia, si ce e mai reu: unu resboiu, dupa care urméza, trebuie se urmeze, pacea, séu o pace arara, care are simptomele unui resboiu continuu, dupa care de buna séma va urmá adeverat'a lupta.“

„Trebuie se ne clarificamu odata („ incheia cu resolutiune fói'a d-lui Falk, — trebuie se ne intrebamu, déca mai merge, că se suferim multu timpu o situatiune de ségura, care ne sdruncina bunastarea si ne submina positiunile d'impregiuru si ne silesce a stá cu ochii atintiti totu numai asupr'a unui punctu. Respunsulu este de-o gravitate fórté mare. dér' trebuie se se 'lu damu in fine si dorimú numai cá ómenii nostri de statu se aiba curagiulu si mintea neturburata, cum ie-ar' avé popórele monarchiei in momentul periculu.“

Méi, méi, tare s'au aprinsu patriotii perciunati dela „Pester Lloyd“, lipsea inca numai, asigurarea, că unu corpu de armata de honvéd ar' fi de ajuns a face, a goní óstea musculéscá péna la populu nordicu. Ar' fi mai bine, déca s'ar' stemperá dnii dela fói'a pestana si 'si-ar' vedé de treburile din intru cu mai multa conscientiositate, căci, candu va veni momentulu de a se luá o decisiune, nimenea nu-i va intrebá pe densii. Vien'a nu Pest'a va decide asupr'a resbelului.

„Roumains et Magyars.“

Eata articulu diarului parisienu „Le Bien Public“, despre care amu vorbitu in numerulu trecut. Sub titlulu de mai susu scrie numit'a fóie urmatóarele:

„Romanii din provinciile orientale ale imperiului austro-ungurescu potu fi fara indoiála numerati intre desmostenitii de sórte. Acésta populatiune latina de aprópe patru millióne de suflete ocupa unu vastu teritoriu, pe care este grupata in masse compacte: abia se gáscu in mijloculu acestei masse câteva aglomerari mai multu séu mai puçinu considerabile de origine germana séu maghiara. Aprópe totalitatea imperiului austro-ungurescu locuesce tieri, cari nu facu parte din Ungari'a decâtu de câtiva ani; aceste tieri suntu: Marele principatu alu Transilvaniei si acea parte a Ungariei, care se estinde dela frontaria occidentala a Transilvaniei péna la tiermulu stángu alu Tisei.

Comparandu i cu poporatiunile vecine cu ei, Romanii au in favórea loru nu numai vechimea originei, ei si superioritatea numerului; si cu tóte astea situatiunea loru politica, care, dela venirea Maghiariloru, a fostu aceea a unui poporu subjugatu *) din a carui independentia domnii straini n'au mai lasatu nimicu, a devenitu inca si mai rea, in secululu alu XV-lea, candu incalecatorii unguri si secui, au formatu, in intielegere cu colonii saxoni, intre sine unu pactu solemnulu spre a rapí Romaniloru chiaru si umbr'a drepturiloru loru civile, politice si religióse. Acestu pactu devine legea fundamentala a principatulu Transilvaniei; elu este cunoscutu in istoria sub numirea de „Unionea celoru trei natiuni (Unio trium nationum). In starea apasata creata prin acestu pactu, Romanii nu numai că au fostu supusi legiloru aduse de feudalitate, ei s'au nascocitu chiaru in contra loru mesuri de o rigóre speciala, cari loveau in religiunea, moravurile si in limb'a loru. Este unu curiosu studiu acéla alu veratiuniloru neaudite, indurate de cátra Romani, in momentulu chiaru candu ideile umanitatii, tolerantie si ale civilizatiunei au inceputu a se respandí in tóta Europ'a. Acésta opresiune a facutu că poporulu romanu se'si pérdá de mai multe ori patientia; mai de multe ori elu a trebuitu se recurga la revolta spre a incereá se faca finitu abuseriloru comise pe spinarea s'a. Dér' tóte incercarile sale au fostu vane. Fórt'a a primatu intotdéuna dreptulu.

Departé de a se ameliorá, conditiunea Romaniloru deveni inca multu mai resuferita in primii ani ai acestui seculu; mereu jugulu scaviei, ce au trebuitu se 'lu pórté 'si-a schimbatu form'a si a luat, in acésta epoca, unu caracteru diferitu. Burgesii dela orasie si domni unguri, nascocindu ide'a de a maghiarisi cu tóte mijlócele posibile poporatiunile de rassa straina, intre cari traieau, au aruncatu ochii mai antaiu asupr'a iobagiloru romani, pe cari deplorabil'a stare materiala si spiritulu loru puçinu cultivatu parea ai presentá cá cei mai apti pentru acésta

*) Fóia franceza nu este bine informata in punctulu acésta. Red.

assimilatiune; erá vorb'a, cá, esereandu-se in modu sistematicu asupr'a-le unu felu de constringere intelectualá, se fia contopiti cu nationalitatea maghiara si astfelu se fia inmultite puterea si estinderea maghiarismulu. Acésta erá o idea fundata in utopiele irealizabile din dílele nóstre; căci nu numai că fórt'a nu póte desnationalisa astfelu unu poporu intregu si nu póte amestecá atatu de multu duóe natiuni, pe care tóte le separa: originea, moravurile, limb'a, religiunea; dér', in ceea ce privese mai alesu pe Romani, sentimentulu ce 'lu au despre originea loru latina — sentimentulu, care s'a transmisu la ei intr'unu modu dicédu asiá, inconscientu, din generatiune in generatiune, a luat o desvoltare si unu aventu inca si mai mare incepu dela finea secululu trecut, si acésta mai vértosu la acei Romani, cari sunt vecini cu Ungari'a. Nu trebuie dér' se ne miramu de resistentia desperata, ce au opus'o ei la tóte incercarile de maghiarizare, alu caroru obiectu au fostu.

Nici o natiune n'a abusatú mai multu de avantajulu positiunei sale spre a strica unei alte natiuni, cum au abusatú Ungurii in contra Romaniloru din provinciile austro-ungare. Si cu tóte astea nu putemu se nu recunoscemu, că acésta atitudine a Unguriloru pornece dintr'unu sentimentu demnu de admirare. (?! Red.)

Nu e nimenea, care se nu seie, că acestu poporu nutresee unu patriotismu infocatu, caruia are ai multiunú conservarea individualitatii sale in mijloculu atótoru elemente straine si ostile, dér' care tocmái din caus'a intensitatii devine adeseori excessivu si degeneréza intr'ó cerintia violenta de a stingé la altii sentimentulu, căte pentru elu este asié de laudabilu.*)

Acésta tendintia perniciosá se manifestá mai vértosu la 1848, in momentulu chiaru, candu natiunea revindicá cu atáta bravura independentia s'a amenintata de cátra despotismulu Austriei. In acésta epoca, fapta de necreditu, acelea'si arme serveau Unguriloru spre a aperi libertatea loru in contra dominatiunei straine si spre a esercea ei insisi cea mai crudela opresiune in contra nenorocitulu poporu romanu din Transilvania, care, din spre 'si, aspirá la o vieatia mai independenta. Ungurii nu trebuieau se uite asié de curédu desastrelé, ce le-au intimpinatu din caus'a neconsententei conduitei loru politice.

In acésta lupta, pe atátu de bizara pe câtu si inversiunata, Romanii din Austri'a avura pentru unu momentu sortii de a dobéndi bunele gratii ale guvernulu din Vien'a, care le acordá drepturi egale cu ale celorlalte natiuni din care se compune imperiulu. Dér' mai fericitu in urma si admirabilu servitiu de impregiurari, Maghiarii sciura se se foloséscá de nefericirile incercate de Austri'a in 1866; ei dobéndira alipirea la regatulungariei a vechiulu principatu alu Transilvaniei, care péna atunci n'atérnase nici-odata de corón'a S'tului Stefanu. Acésta incorporare se facu fara consentimentulu si in contra vointiei Romaniloru, adeca a partii celei mai mari din poporatiunea Transilvaniei.

Astfelu, cându trebui a dá o organizare noiei provincie in locu de a tiné séma de deosebirea raseloru intronite suptu aceea'si administratiune, in locu de a pastrá si de a desvoltá dispositiunile echitabile, pe cari Austri'a sciuse se le i-é in favórea loru, guvernulu ungurescu — fara a se ingrijí de trebuintiele noue create de avéntulu spiritulu publicu, recurse la totu felulu de midilóce ilicite pentru a obligá pe Romani se renuntie la limb'a lor si pentru a le impune limb'a maghiara, pe care pretindu a-o face unica si singura in tier'a, unde, din caus'a multiplicatitii raseloru ce o locuescu, péna la 1848 limb'a latina a servitu pentru tóte transactiunile oficiale.

Suptu patronagiulu si cu sprijinulu autoritatiloru, se formara numeróse societati, cari urmarira in modulu celu mai activu lucrarea de maghiarizare, ale careia rezultate reale séu imaginare fura relatate cu sgomotu in tóte publicatiunile statulu.

Natiunea si guvernulu ngaruru au avutu totdean'a grija de a procurá preseii europene informatiuni eronate si de natura a insielá publiculu asupr'a lucruriloru, ce se petrecu in realitate in Ungari'a. Ei au isbutitu a-si dá la multi ómeni meritulu de a fi unu guvernú si o natiune animati de spiritulu celu mai liberalu; dér' ceea ce n'au spusu este, că in Ungari'a nu numai statulu n'a deschisu scóle nationale pentru poporatiunile ce n'apartinu rasei maghiare, ei si cá intrebuintéza tóte midilócele, cari nu se potu marturi pentru a opri pe Romani de a contribuí cu midilócele loru particulare la intretinerea propriiloru loru scóle. Cea ce asemene n'au spus'o e, că guvernulu subventionéza numai scólele, unde nu se invétiá de cátru ungurescu si cá aceste scóle in mánele sale sunt instrumentulu celu mai puternicu pentru a maghiarisi Transilvania.

Si nu sunt aceste singurele pedéai duse desvoltarii nationale a Romaniloru, o lege asupr'it d'unu ca-

*) Acésta dorintia de a stinú po tele bune ale altora nu póte fi admirabila subunctu de vedere. De aceea o si condamná i vale fóia franceza. Red.

racleriu cu totul esceptionale si care nu privese de cătu pe teritoriulu locuitu de Romani li s'aplicia in modulu celu mai arbitrariu si le radica pēna si facultatea d'a discutá liberu in diare tōte cestiunile ei de óre-care insemnatate.

E lesne d'a se laudá cu liberalismulu; e lesne d'a trece dreptu unu statu constitutionale inestratu cu unu regimulu reprezentativu, si d'a tramite inaintea representatiunii nationale pe toti acei, cari redica vocea pentru a formulá o plangere séu a semnalá unu abusu. Ceea ce e mai anevoia este d'a marturí, că poporatiunii romane 'i este interdisu acestu modu d'a 'si revindecă drepturile si că, pentru a 'i rapí ori-ce modu de actiuni si ori-ce influintia parlamentara, s'a facutu o lege esceptionala numai pentru Transilvani'a, adica pentru tíer'a ai carei'a locuitori sunt duóe treimi Romani. Acésta lege lipsindu de dreptulu electoralu cea mai mare parte din Romani, cari in Transilvani'a forméza aprópe totalitatea clasei rurale singura laboriosa si productiva, recunósee — in schimbu — cá alegatori pe toti Ungurii nobili, privilegiati in virtutea reginului feudale, care erá in vigóre inaintea revolutiunii dela 1848, ori-cátu de seraci si ori-cátu de fara capataiu ar' fi acesti alegatori. Ast-felu in-tielegu Ungurii liberalismulu si ast-felu ilu practica pentru folosulu lor, dér' pentru celu mai mare prejuditiu alu Romaniloru. Acesti'a, neputendu luá parte intr'unu modu utile la desbaterile parlamentare, au otaritu d'a se abtíenē de la ori-ce amestecu in miscarea electorala si d'a protestá, prin atitudinea lor passiva si resemnata, in contra mesuriloru arbitrare, a caror'a victima sunt.“
(Va urmá.)

Scótele poporale din Ungari'a si Transilvani'a. II.

Mai reu stamu noi Romanii, conformu raportului ministerialu, in ceea-ce privese chipulu in care se cercetéza scóla. Din 950,749 copii de Maghiari, obligati de a cercetá scóla, au cercetat'o 803,230; din 309,971 Nemti 266,237; din 382,433 Romani numai 208,293; din 323,619 Slovaci 268,627; din 53,030 Serbi 39,871; din 38,401 Croati 28,267, si din 61,473 Ruteni 41,812. Va se dica, dintre tóte popórele de sub corón'a St. Stefanu Romanii cercetéza scóla mai neregulatu. Si óre din ce cauza? De buna séma in multe locuri starea cea rea materiala a parintiloru ne esplica in cât-va acestu fenomenu intristatoru; suntu in-se si casuri de acelea, in cari numai unu neescusabilu indiferentismu tiene pe bietii copii departe de isvorulu luminei.

Este dator'i a fiacarui omu cu influintia, si in prim'a linia a autoritatiloru bisericesci, se indemne din resputeri pe ai nostri se 'si trimita regulatu fiii si ficele la scóla, se nu-i lase lipsiti de conditiile, fara cari astadi omulu nu se mai numera intre ómeni.

Darea de séma a d-lui Trefort culminéza in punctulu, in care se vorbesce despre esecutarea art. de lege XVIII din a. 1879, adeca despre introducerea studiului limb'e i maghiare in scótele poporale. Din 5719 scóle nemaghiare se invatia limb'a unгурéscá cu destulu succesu numai in 1888; celelalte duoe treimi nu corespundu cerintiloru legi. „De altfelu“ — dice ministrulu „acést'a este usioru de esplicatu, candu scim, că 4026 invetiatori nu cunoscú limb'a statului si că seminariile gr. catolice, gr. orientale si augsburgo-evangelice din Transilvani'a au scosu partea cea mai mare, inca inainte de 1880, limb'a maghiara cu deseversiré din programele lor.“

Din 22,024 invetiatori la scótele poporale 16,323 au limb'a unгурéscá cá limb'a materna; 1675 au invetiatu se vorbésca bine unгурéscé; 1955 n'au facutu progrese prea mari in ceea ce privese limb'a statului, éra 2071 nu o cunoscú de locu. Socotindu dupa deosebitele comitate, cunoscú limb'a unгурéscá; toti invetiatorii din com. Vesprimu, Bichisiu (si Romani), Fejér, Pest'a-Pilis-Solt si Cumania mica, Borsod, Szabolcs, Torma si Somogy; 90—99 procente in Bud'a-Pest'a, in Raab, in Cianadu, Aradu, Baranya, Tolna etc. 80—89 pct. in Satmaru, Bacia-Bodrogu etc.; 40—49 in com. Têrnavei mari etc.; 30—39 pct. in com. Brasiovu, Sibiu si Siarosiu; 20—29 in com. Bistritia-Nascudu si Carasiu-Severinu; 19 pct. in com. Fagarasiulu. Din o suta de invetiatori nu cunoscú de locu limb'a unгурéscá: din com. Bistritia-Nascudu 67.2 pct.; din com. Sibiuulu 56.1; din com. Fagarasiulu 46.1; din com. Albei inf. 40; din com. Solnocu-Dobác'a 37.2; din com. Brasiovuulu 31.1; din com. Têrnavei

mari 27.8; din com. Huneadórei 26.3; din com. Timisiulu 9.6; din com. Têrnavei mici 4.9 etc.

„Din aceste cifre“, dice d-lu Trefort, „se vede, că in generalu in Ungari'a propria 'si-au insusitu limb'a maghiara invetiatorii germani, slovaci, croati, vendi si ruteni intr'unu gradu mai mare decâtu cei din tienuturile romanesci si serbesci; mai departe, că in Ardélulu atátu Nemtii, câtu si Romanii arata puçinu progresu in privintia limb'e maghiare. Se vede alu duoilea, că numerulu celoru ce vorbescu unгурéscé este mai mare la confessiunea romano-catolica, si in cât-va si la cea gr. catolica (atátu in Ungari'a propria, câtu si in Transilvani'a), decâtu la conf. greco-orientala si la cea augsburgo-evangelica. Déra si in privintia celoru din urma, tienuturile de langa Tis'a facu esceptiune.“

Se nu se supere inse fratii Maghiari! Cifrele din acestu raportu, cari nu le-ar' prea veni la socotéla, voru disparé in curenda, căci éta ce fagaduiesce d-lu ministru: „In celelalte comitate, in cari in proportiune cu limb'a materna a populatiunii, limb'a germana, romana, slovaca, serbésca séu ruténa e reprezentata prin procente mai mari, se va esecutá art. de lege XVIII din 1879 in acelu modu, că in scótele nemaghiare se va introduce cá a duoa limb'a de propunere limb'a maghiara. In privintia acést'a nu mai incupe discussiune.“

Se va esecutá art. de lege XVIII din 1879?.. Dér' care este cuprinsulu acestui articulu? Eata-lu!: „Limb'a maghiara se introduce in scótele poporale nemaghiare numai cá obiectu obligatu.“ Numai cá obiectu obligatu, repetamu, si nici de cum cá a duoa limb'a de propunere.

Si apoi totu diceti, că sunteti impartiali, că nu lucrati pentru maghiarisare! — Eata supremulu gradu de cutezantia, cá se nu ne folosimu de o espressionu mai puternica!

Respunsulu la epistol'a patriarchului din Constantinopolu.

(Urmare.)

Pe la finele veaculu XIV-lea se ivesce antai'a óra tendintia patriarchiei de Constantinopole de a 'si intinde jurisdicțiunea s'a asupra Domniatelor romane. In Moldov'a se indeplinise vacantele, ce avura locu in scaunele episcopale ale tíerei, dupa anticulu seu usu.

Inca mai dinainte, cu primirea Domnilor si a boeriloru patriarchi'a tramisese in Munteni'a doi mitropolitii, unulu pentru Valachi'a mare, altulu pentru Valachi'a mica. Totu asié voiá se faea si in Moldov'a; inse aici nu fu primitu Mitropolitulu tramisu de patriarchia. Acést'a excomunicá intrég'a tíera, carea continuá a se administrá bisericescé dupa usulu anticu de Mitropolitii si Episcopii sei, recunoscuti de biseric'a Ochridei. A intravenitu curtea imperiala bizantina, si pe cai amicale a linistitu afacerea, silindu pe patriarchia a nu se amestecá in afacerile interióre ale biseric'ei Moldovei, a nu tramite acolo Mitropolitii sei, ei a recunósee pe ai tíerei si a se pune in relatiune bisericéscá cu dēnsii ear' pe Domnulu tíerei, Alecsandru-celu-bunu, l'a induplecatu a se pune in relatiuni bisericesci cu patriarchi'a, care este centrulu a tóta ortodoxi'a. De aici se incepu relatiunile nóstre bisericesci cu patriarchi'a de Constantinopole. Ele nu au fostu regulamentate prin nici unu canonu bisericescu, ori lege politica, ei au fostu tot-d'a-un'a relatiuni amicale, de buna voia, nisece legaturi morale cu centrulu ortodoxiei. Acésta stare de lucruri nu a duratu multu. Dupa Sinodulu dela Fírenti'a, unde patriarchulu si imperatulu Constantinopolei s'au unitu cu biseric'a Romei in desavantagiulu ortodoxiei, biseric'a romana din amēdué tíerile, earasi a curmatu egaturile, abia strinse cu patriarchi'a de Constantinopole si s'a lipitu earasi de biseric'a Ochridei, cu care din nou s'a pusu in comunicatiune, cá un'a, ce erá intr'unu locu pacinicu si retrasu de turburarile politice, si cu care avea simpatii traditionale. Acésta stare de lucruri a continuatu pēna pe la finele veaculu XVI-lea. Patriarchi'a de Constantinopole, fiindu cadiuta sub dominiunea túrecéscá, a inceputu a cautá sprijinu materialu, morau si politicu la staturile ortodoxe, la Russi'a si Roman'a. S'au inceputu vizitele prin tíerile Romane, Munteni'a si Moldov'a, precum si colectele banesci prin tíera, pentru sustinerea patriarchiei, care erá in ultimulu pericolu. Cea d'antaiu visita patriarchala in Munteni'a a fostu primita cu raciéla, in Moldov'a inse a fostu primita cu tóta simpathi'a, si s'a datu patriarchulu Ieremi'a cea mai larga ospitalitate, si ajutoriuni materiale. Biseric'a Ochridei, cadiendu sub jugulu túrecescu, prin aceea a cadiutu si bisericescé sub patriar-

chi'a de Constantinopole. Ear' prin acést'a biseric'ele di tíerile romane, din nou, de buna voi'a lor, si dupa rugamintea patriarchiei, s'au pusu in relatiuni spirituale cu dēns'a, pastrându-si autocefali'a lor interna. In puterea acestor relatiuni amicale si de omodoxia Domnii si boerii, precum si clerulu romanu, respectau pe patriarchi, primiau cu bucuria povatuirile lor in materii dogmatice, morale si disciplinare, care serviau spre edificarea natiunii. Domnii nostri cu influenti'a lor politica la inalt'a pórtá protegiau pe patriarchi si afacerile biseric'e ortodoxe; 'i ajutau cu mijlóce materiale la plat'a nenumaratorulu lor datorii. Unu patriarchu persecutatu de camatarii túrci, armeni si ovrei, in câtu nu mai putea tráfi in Constantinopole a venitu la ajutorulu tíeriloru romane, si tanguindu-se lui Vasilie-Voda despre trist'a s'a positiune, a seosu din buzunariu unu stréngu, si aratandulu Domnitorulu 'i a disu: „Spândiura-me Mari'a T'a, unu Domnitoru crestinu, de câtu me voru spândiurá pagánii!“ Domnulu se miluí de acésta positiune disperata, si 'i dadú o suma mare de bani. Multi patriarchi detronati de Sultani si Viziri, gasiau adapostu in tíerile romane, pēna se puteau reabilitá, ori pēna la mórtea lor. Aici, chiar' in retragerea lor, erau stimati de toti si priviti ca martiri pentru caus'a biseric'e ortodoxe, persecutati de necredinciosi. Stim'a mergea pēna acolo, cá 'i poftiau se presiéda la divanurile tíerei, alaturea cu Domnitorii nostri. Nu numai patriarchulu Constantinopolei, dér' si cei de Ierusalimu, de Antiochi'a si de Alexandri'a; ba si calugárii dela díferite monastiri din Orientu in vécurile XVI, XVII si XVIII, umblau prin Principatele romane, implorandu mil'a si ajutorulu Domnilor, boeriloru, clerulu si poporulu. Intre alte ajutóre mil'a romanéscá a mersu pēna acolo, cá a inceputu sé dé in administrati'a acestor calugari ai Orientulu ortodoxu, chiar' monastirile romane cu averile lor, crediendu, cá ei, cá ómeni santi, voru administrá asié de bine acele monastiri, cá dupa ce le-ar' tiné bine si in tóta regul'a, mai bine de câtu calugárii romani, voru produce si unu escedentu de venituri, pe care se 'lu tramitia ca mila monastiriloru respective ale lor din Orientulu ortodoxu celu nenorocitu.

Inse, dupa ce patriarchii s'au pusu bine cu túrcii, au vrutu se introduce in biseric'a ortodoxa o dominiune absoluta. Au desfiintiatu biseric'ele autocefale din Bulgari'a si Serbi'a, au zdrobitu independenti'a patriarchielor Ierusalimulu, Antiochiei si Alexandriei, reducēndu-le la rólu de mitropolii, supuse jurisdicțiunii lor. S'au incercatu a face nu o data asié si cu biseric'a romana. Inse aici statele romane, precum 'si-au pastratu autonomi'a politica, totu asié au sciutu se 'si apere si autocefali'a bisericéscá prin puterile lor proprii de ori-ce incercari arbitrare ale patriarchiei, precumu: numirea mitropolitiloru si episcopiloru, administrati'a si legislati'a interna a biseric'e. Nu odata s'au tinutu sínóde si adunari nationale, si s'au facutu protesturi energice contra a ori-ce incercari de incalcare si nesocotintia a drepturiloru autocefale bisericesci. Aceste incalcare ale patriarchiei in drepturile nóstre autocefale datéza mai alesu din timpulu domniei fanariotiloru. Istoriculu luptelor nóstre cu calugarii fanarioti este o drama plina de durere sufletéscá pentru ori-ce inima crestinéscá. Pe de o parte simplicitatea, devotamentulu religiosu pēna la abnegatiune, credulitatea, durerea pentru suferintiele confratiloru din Orientu, jertfele enorme in favórea lor, pe de alt'a — ingratiitudinea, dorintia de apasare, de dominare, de absolutismu si de interesu propriu particularu, cu unu cuventu — exploatarea unei natiuni de millióne de credinciosi, nu pentru folosulu ei moralu, religiosu si materialu, ei pentru alte interese straine si chiaru opuse acestei natiuni. Cu domni'a fanariotiloru, s'au imputerenicu egumenii Greci, ce erau pe la monastirile romane. Favorati de Domnii fanarioti si de influenti'a politica a patriarchiei, ei se facuse stápani pe o mare parte din teritoriulu Romaniei, cu drepturile monastiriloru romane. Ei alungase calugarii romani, si 'i inlocuise cu familiile lor, ce le aduceau din Orientu, candu intrau in eguminate, lasase chiar' edificieles cítoresci in derimare deplina. Adunau banii venituriloru pentru dēnsii si pentru membrii familiei lor; dupa ce se imbogatiau in destulu, egumenii se intorceau in Orientu, unde 'si agonisau diregatorii mari bisericesci; ear' rudele lor deveniau bancheri in Constantinopole si prin alte orasie mari din Orientu. Unii cu banii romanesci 'si tramiteau rudele la invetiatura in scótele Europei, si apoi din ei ajungeau demnitari mari in Túrci'a. Dér' pentru Romania n'au facutu nimica bunu acesti calugari fanarioti: nici o scóla pentru cultur'a clerulu si a poporulu, nici unu spitalu pentru bolnavi, nici unu barbatu romanu cultu, formatu prin iniciativ'a si banii ce aveau la dispositi'a lor, nici o carte romana pentru cultur'a limb'e, nici o institutie de binefacere; ba inca au lasatu in parasire si pe acele testamentare cítoresci. In locu de bune, ne-au lasatu numai rele: corupti'a moravuriloru, impuçinarea simtiului religiosu in cleru si poporu, simoni'a, jafu in cleru si poporu, in câtu sé revolta consciintia, cetindu in scriitorii romani dela inceputulu

vécului acestuia despre corupți'a clerului fanariot, adusu aici de Domnii fanarioti, si protegiatu de ei si de patriarhia de Constantinopole. In acele timpuri de trista memoria, patriarhia, basata pe Domnii fanarioti, facea felurite incalcare in sfer'a autocefaliei noastre bisericesci, d. e. Domnii puneau biruri grele pe tíera, care saracian de tetu pe locuitori; se facea murmura mare, se revoltá poporul, se faceau adunari mari de boeri si cleru, se faceau chrisóve asié numite sobornicesci, pentru desfiintarea aceluor biruri, se legau cu mari blastemuri de catre mitropolitii si episcopi, se citiau prin bisericii si se proclamau anatheme ingrozítóre contra celor ce ar' mai indrasni ale intrduce. Domnii fanarioti aseptau pēna se linistia poporul, apoi se adresau la patriarhia si dobāndeau deslegarea anatemei, pusa de biserica romana. Alte dati Mitropolitii tieiei in puterea dreptului canonicu opriau unele casatorii intre rude de aprópe. Cei interesati alergau la patriarhia, si isbutiau a 'si scóte de acolo invoice, cu injosirea demnitatii ierarhiei romane. Unu folosu inse de si negativu, au avutu Romanii dela calugarii fanarioti si dela amesteculu loru in afacerile noastre bisericesci: — Convingerea, cā Romanii nu trebuie se astepte pentru tíer'a loru nimica bunu dela calugarii straini; cāci acesti straini, de si ar' fi inceputu cu vre-unu bine, totu-deaun'a au sfarsit'o cu reu pentru tíer'a noastră. Romanii trebuie se-si faca bine loru si natiunii loru, ei insisi prin propriile loru puteri, si pe teremulu bisericescu — prin propriile puteri ale bisericii nationale. Numai in ei si in Dumnedieu sē conteze, si nimic'a bunu sē nu astepte de aiurea, ei mai vėrtosu se stē in positiune de aperature din tóte partile.

Asié si facu Romanii acum de multu timp. Dela 1821, datēza epoc'a renascerei noastre nationale, politice si bisericesci; atunci s'au departatu din tíer'a noastră cu Domnii fanarioti si clerulu fanariot. Biserica noastră este biserica ortodoxa Romana, pe care provedinti'a divina acum de curendu a facut'o biserica unui regatu liberu si independentu, a Regatulu Romaniei.

Dēca ea in timpuri grele, de restrisce si de intunerecu a sciutu impreuna cu tóta nati'a, a 'si pastrá si aperá autocefali'a s'a, cu atāta mai vėrtosu va face acēst'a astadi, candu s'a facutu lumina mare, candu natiunea, a careia este acēst'a biserica, vede in ea unu scutu mare de aperature in timpuri grele, unu limanu in vijiliile vietiei, si o calauza sigura pe calea mantuiriei.

(Va urmá.)

Diverse.

(Concertulu orchestrei de dile-tanti), ce s'a datu Sambat'a trecuta sub conducerea d-lui A. Brandner in sal'a Redutei orasienesci de aici, a intrunitu unu publicu frumosu si fórte numerosu. Fiacare piesa din program'a alēsa a fost viu aplaudata. Pe langa dile-tanti au concursu si membrii capelei orasienesci, asié cā orchestr'a a fost compusa in totalu din 56 persóne. Artist'a in violina d-siór'a Olga Grigoroviciu a executatu unu concertu de Mendelssohn cu multa pricepere si simtiu. Publiculu i-a multumitu cu aplause repetite. Intre damele dile-tante s'a distinsu d-sióra Victorin'a de Brennerberg, fiic'a d-lui primariu alu orasiului nostru, executandu pe violoncelu cu gratia si cu mare sigurantia o romantia frumósa de d-lu Brandner. Multu a placutu si orchestr'a de dame, la care au luat parte cam la vre-o 20 de domnisióre de tóta etatea dela 9 ani in susu. Ne pare bine, cā la aceste productiuni ieau parte insemnata si domnisióre si tineri romani, precum d-siór'a Livi'a Josifu Popu (vióra), tinerii Dusioiu, Lemeni s. a.

(Ore de violina.) Domnisióra Olga Grigoroviciu ne róga se facemu cunoscutu publiculu romanu, cā d-s'a dá óre din violina atātu in locuinti'a s'a, strad'a Caldarenilor Nr. 516, catulu I, casele lui Gyertyanffy, cātu si afara de locuintia. Domnisióra Grigoroviciu, de origine Romana din Bucovin'a, a absolvatu conservatoriulu din Prag'a cu succesu fórte bunu si o recomandam cu tóta caldur'a parintiloru romani, cari voiescu se 'si perfectioneze copii in violina.

(Balulu Reuniunii femeiloru romane) pentru crescerea fetiiloru orfane se va dá in 11/23 Ianuariu 1883 in sal'a redutei din cetate. Aflamu, cā cea mai mare parte din damele romane se voru presentá la acestu balu in costumulu nationalu. Inregistramu cu placere acēsta frumósa decisiune a dameloru noastre, asigurāndu-le, cā costumulu nationalu va redicá numai frumseti'a fia-careia si astfelu va contribui multu la splendórea balului.

(Societatea academica „Romani'a - Juna“) din Vien'a in sedinti'a s'a din 13 Decembre st. n. a. c. s'a constituitu de nou, alegundu-si comitetulu pe anulu administrativu 1882/3 in urmatorulu modu: Presiedinte: Stud. med. I. T. Mera; vicepresiedinte: cand. philos. Septimiu S. Albini; secretari: stud. techn. Barbu C. Tiapirdea si stud. med. Ales. Pop'a; cassaru: stud. techn. Iuliu Moisilu; controloru: stud. med. Gavrilu Dobreanu; bibliotecaru: Aurel Grigorovici stud. med. si economu: stud. med. Ales. Tuducescu. — In comisiunea literara s'au alesu urmatorii: Stud. med. Greg. Onciulu, stud. med. Ales. Popu, stud. philos. Vas. Goldisiu, stud. techn. Aur. Cupsia si stud. silv. Sim. Popu; ér' in comisiunea revediatória stud. med. M. Visinevski, stud. med. Pompeiu Gervanu si stud. techn. Corneliu Romanu.

(Monumentulu prinčiuului Michailu.) Duminec'a trecuta in presentia Regelui si a Reginei, a tuturor demnitariloru si a reprezentantiloru Serbiei, s'a desvėlitu cu mare solemnitate statu'a principelui Michailu. Dupa santirea monumentulu si dupa ce ministrulu de culte Novacoviciu tienu unu discursu monumentulu fũ desvėlitu in bubuitulu tunuriloru si in sunetulu imnulu serbescu.

(Lotria intr'o gara.) Dela Oradeamare 1/13 Decembre se scrie: Asta nópte dupa ce a plecatu trenulu au iatratu in gar'a Berettyo-Ujfalu 6 individi inarmati cu revolvere, au silitu pe pazitoru se taca si au spartu cass'a. Cassierulu desteptatu de sgomotu din somnu a fostu lovit de unu glontiu in faci'a si de altulu in cōste. Dupa acēst'a lotrii au incarcatu cass'a wertheimiana pe unu caru si s'au dusu cu ea. Cassierulu nenorocitu este in agoni'a mortii si nu e in stare a dá nici unu felu de deslusire. Pēna acum n'a succesu a dá de urm'a lotriloru.

(Unu „a“ in locu de „u“.) Cineva a telegrafatu dela Budapest'a se'lu astepte la gara, de unde avea se caletorēsa pēna acasa in trasura, cu bund'a. Cāndu a sositu la statiune fũ intimpinatu de musica, pentru cā in telegrama era scrisu: banda.

(Amcrulusparge si ferestrii.) In Clusiu, unu teneru, care n'avu curagiulu se'si descopere simtiemintele in faci'a adoratei sale, si le-a scrisu pe hartia si, involuindu in hartia o peatra, le a aruncatu pe fereastru in casa viitórei sale consórte. Se dīce, cā a avutu succesu. „T. R.“

(Aurora boreala.) De câteva nopti succesivu, dela órele 11 inainte se póte vedé pe ceru o rosiētia intensiva, efectulu luminei boreale. Din acēst'a cauza, dīce „Liberalulu“ din Iasi, biroulu telegraficu din Iasi lucrēza cu anevointia, si alalta-ieri nópte s'a produsu unu curentu constantu pe liniile telegrafice, in cātu nu erá cu putintia se lucreze. Dēca atmosfer'a ar' fi mai curata si nu atātu de incarcata cu cētia, acēst'a lumina s'ar vedé multu mai intensiva.

(Comerciantii de piei neargasite) [brute] din Romani'a au tramisu o deputatiune la ministerulu de interne, cā se cēra revocarea mesurii ce s'a luat pentru oprirea vendiarii acestoru piei, de óre-ce pest'a bovina a incetatu, mesura, care 'i amenintia cu ruina, neputēndu se 'si desface marf'a. Ministerulu a promis, cā se va ocupá grabnicu de acēst'a afacere. „Rsb.“

(In curtea) oficiulu postalu din Timisiór'a s'a gasitu o petarda (bomba mica) invėlita in hartie si in iasca. S'a inceputu cercetarea. S'a creditu la inceputu, cā petard'a va fi caditu dintr'o carutia postala; dér' se vede bine, cā iasc'a fusese aprinsa si s'a stinsu de buna sēma numai din caus'a timpulu umedu.

Indreptare. In nr. trecut (143) in art. de fondu rēndulu 35, in locu de: „cā i s'a facutu pe voie“ este a se ceti: „cā nu i s'a facutu pe voie“

Schimbare de localu.

„Albin'a“ Institutu de creditu si de economii, filial'a Brasiovu, s'a stramutatu cu localulu in tērgulu pómeloru Nr. 91, parterre.

2-4

DIN CAUS'A DESFACEREI FABRICEI!

Numai pentru 8 fl. 50 cr.

58 de tacámuri de argintu-

Britani'a.

Auditi, vedeti si ve mirati!

Unu service veritabilu anglesu, durabilu, service patentatu pentru bucate si dessertu din argintu Britani'a, care se póte asemená mai cu argintulu veritabilu si pentru care la cerere garantezu, cā va remané albu si dupa o intrebuintiare de 25 de ani. Acēst'a garnitura a costatu mai de multu peste 30 fl. si acum se da cu a 4-a parte a pretiulu realu.

Intrēga garnitur'a consta din urmátorele obiecte de argintu-Britania massivu si finu: 6 cutite fl. 2.25; 6 furculitii fl. 1.20, 6 linguri fl. 1.20, 12 linguritie pentru cafea fl. 1.40, 1 lingura mare pentru supu fl. 1.10, 1 mare pentru lapte 60 cr, 6 tasse fine de pahare fl. 1, 6 cutite de dessertu si de copii fl. 2, 6 furculitii de dessertu fl. 1, 6 scaunele de cutite fl. 1, 1 cutitu si 1 furculitia fina pentru transiatu fl. 1.60.

Cu totulu 58 bucati cu fl. 14.35. Tóte aceste punctate cu timbrulu fabricei de mai susu costa

numai fl. 8.50.

Aceste obiecte se trimitu si deosebitu pentru pretiurile de mai susu, acēl'a inse care comanda tóte 58 bucati in locu de a platí fl. 14.35, le capeta

tóte numai pentru fl. 8.50.

Pratu de curatitu pentru argintulu meu de Britani'a 15 cr. cutiuti'a. Tóte garniturele anuntiate de alte firme nu sunt din argintu veritabilu de Britani'a si devinu curendu negre sēu galbene. — Eu ve proceuru astfelu de garnituri cu 2 fl. mai efine, decātu se recomanda.

Admonitiune

Comandele se efectueza numai dupa ce s'a trimisu pretiulu sēu cu remburse si sunt a se adresá la

Nelken's Britaniasilber-Hauptdepót,

Wien I, Maria-Theresienstrasse 32.

Dēca cuiva nu-i convine garnitur'a, i sedau banii indreptu, dovēda cā intreprinderea e reala. 2-12

Cursulu de Bucuresci

din 8/20 Dec. 1882.

Valori	Scadenti'a Cupneloru	Cumpara	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Oct.	90. ³ / ₄	91. ¹ / ₂
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	97.—	97. ¹ / ₂
8% Oblig. domeniiale 1871	1 Ian. 1 Iul.	—	—
6% Oblig. cailoru fer. rom.	1 Iuliu	102.—	103.—
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	103. ¹ / ₂	104. ¹ / ₄
7% „ „ urbane	idem	102. ¹ / ₄	103. ³ / ₄
8% Imprum. municipalu	idem	103. ¹ / ₂	104.—
Oblig. casei de pensiuie (lei 300, dobēnda 10 lei)	1 Maiu 1 Nov.	224.—	229.—
Losuri municipale (20 lei)	cu premie	30. ¹ / ₂	31. ¹ / ₂
Act. Bancei Nationale rom.	1 Ian. 1 Iul.	1350	1372
Auru contra argintu		2.—	2.10
Auru contra bilete hipotec.		2.—	2.15
Auru contra bil. de Banca nat. Florini Val. Austr.		2.—	2.15
		2.11	2.15

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 18^a Decembre st. n. 1882.

Rent'a de auru un-gara . . . 6% 117.60	m'a de vinu ung. 96.50
dto . . . 4% 84.35	Imprumutulu cu premiu ung. . . 111.75
dto de harthia 5% 83.25	Losurile p. regularea Tisei si a Segedina 107.20
Imprumutulu cailoru ferate ungare . 132.75	Rent'a de harthia austriaca . . . 75.50
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-ma emisiune) . . . 88.20	Rent'a de arg. austr. 76.30
dto (II-a emisiune) 110.—	Rent'a de auru austr. 94.35
dto (III-a emisiune) 93.—	Losurile din 1860 128.75
Bonuri rurale ungare 97.—	Actiun. bancei aust.-ungare 824.—
dto cu el. de sortare 94.75	„ bancei de creditu ungare 267.50
Bonuri rurale Banat-Timis 97.50	„ bancei de creditu austriace . . . 277.30
dto cu el. de sortare 94.50	Argentulu —
Bonuri rurale transilvane 96.75	Galbini imperatoresci 5.66
Bonuri croato-slav. 99.—	Napoleond'ori . . . 9.49
Desgabugire p. dij-	Marci 100 imp. germ. 58.60
	Londr'a 119.45

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Editoru: Iacobu Muresianu.

Tipograf'a: Ioannu Gótt si Iiu Hauricu.